

גמרא

1 שנינו במשנה שמקום שחיתת זבחי שלמי צבור ואשמות, וקיבול דמן,
 2 הוא בצפון העזרה. מקור הדין לענין אשם, מבואר בגמרא (לעיל מט).
 3 הגמרא מבררת את מקור דין זה לענין זבחי שלמי צבור: מבררת
 4 הגמרא, מָנָא לִן דְּרַעֵי צַפּוֹן – מנין אנו למדים שמקום שחיתת זבחי
 5 שלמי צבור, וקבלת דמם, הוא בצפון העזרה. משיבה הגמרא, דין זה
 6 נלמד מדרְתֵי – מהברייתא ששנה רָבָה פֶּר רַב רַבִּי חֲנָן קָמִיָּה דְרַבָּא – לפני
 7 רבא. וכך שנינו בברייתא, נאמר בתורה (ויקרא כג ט) בענין הקרבנות
 8 הקרבים בעצרת וְעִשְׂיֹתָם שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת [וּשְׁנֵי כִבְשִׁים
 9 לְלַמְדוֹ כֶּךָ, מִה – כשם ששעיר החטאת, שחיתתו וקבלת דמו בְּצַפּוֹן
 10 כמו שנינו לעיל (בב), אָף מִקּוֹם שְׁחִיתוֹתָם וקבלת דמם של שְׁלָמִי
 11 צַבּוּר הוּא בְּצַפּוֹן.

12 רבא מקשה על רבה בר רב חנן: אָמַר לִיָּה רַבָּא לרבה בר רב חנן, וְכִי
 13 – והלא דין החטאת שחיתתה וקיבול דמה בצפון, מִהִיכֵן לְמִדָּה,
 14 הלא מְעוּלָה לַמִּדִּים זאת בהיקש, כמבואר בגמרא (לעיל מה), ואם כן
 15 היאך ניתן ללמוד את דין זבחי שלמי צבור מחטאת, וכי דָּבָר הִלְמִד
 16 בְּהִיקָשׁ, הַזּוֹר וּמִלְמִד דבר אחר בְּהִיקָשׁ, והלא כלל הוא בידינו (לעיל
 17 מט) שדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים.

18 רבא מביא לימוד אחר לדין זה: אֵלֶּיָּא [אָמַר רַבָּא], דִּין זה נלמד
 19 מִדְּרַבִּי רַב מִרִּי בְרִיָּה דְרַב בְּהֵנָּא. וכך שנינו בברייתא, נאמר בתורה
 20 (במדבר י ט) וְיָבִיִּים שִׁמְחֹתֶכֶם וְגו' וְתִקְעֹתֶם בְּחִצְצֹרֹת עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל
 21 זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם. וכוונת הפסוק היא לשלמי צבור. שנאמר וְתִקְעֹתֶם
 22 בחצצרות, והיינו שקרבנות אלו טעונים שירה בשעת ניסוך היין,
 23 וקרְבָן יחיד אינו טעון שירה. ובפסוק זה הוקשו שלמי צבור לעולה,
 24 ללמדנו כֶּךָ, מִה – כשם שעוֹלָה היא קְדָשִׁי קְדָשִׁים, שהרי כולה
 25 לגבוה, אָף זִבְחֵי שְׁלָמִי צַבּוּר, קְדָשִׁי קְדָשִׁים הם לענין שבשרם נפסל
 26 בנגיעת טבול יום, וכן אם יצא הבשר ממוֹץ לעזרה, נפסל, וכן נפסל
 27 הבשר ב'לינה, והיינו שאם לא נאכל במשך כל הלילה שלאחר יום
 28 שחיתתו, נפסל. וכן למדדים מהיקש זה, מִה – כשם שמקום שחיתת
 29 העוֹלָה וקיבול דמה הוא בְּצַפּוֹן, אָף זִבְחֵי שְׁלָמִי צַבּוּר מִקּוֹם
 30 שחיתתם וקיבול דמם הוא בְּצַפּוֹן.

31 מקשה ברא על דבריו: אֵלֶּיָּא מֵעַתָּה, שדין 'צפון' לשחיתת שלמי צבור
 32 נלמד מההיקש לעולה, הִיקָשָׁא קָמָא – ההיקש הראשון שבו הוקשו
 33 זבחי שלמי צבור לחטאת, לְמִאי אָתָּא – מה הוא בא ללמדנו. משיב
 34 רבא, אותו היקש מלמדנו דין אחר, שדין אכילת שלמי צבור הוא כִּי
 35 – כדין החטאת, מִה – כשם שהחטאת אינה נֹאכְלֵת אֵלֶּיָּא לְזִבְחֵי
 36 כְּהוֹנֵה – לכהנים זכרים בלבד, אָף זִבְחֵי שְׁלָמִי צַבּוּר [אֵינִים נֹאכְלִין
 37 אֵלֶּיָּא] לְזִבְחֵי כְּהוֹנֵה.

38 אביי מקשה על דברי רבא: אָמַר לִיָּה אַבְּי לרבא, אִי הָכִי – אם
 39 כדבריך, שההיקש (הראשון) של שלמי צבור לחטאת, מלמדנו
 40 ששלמי צבור אינם נאכלים אלא לזכרי כהונה, אם כן נצטרך לומר
 41 כן אף לגַּבֵּי אֵיל גְּזִיר – הקרבן שמביא נזיר כאשר משלים את ימי
 42 נזירותו בטהרה, והוא קרבן שלמים. דְּכַתְּבִיב (במדבר י ד) וְהִקְרִיב אֶת
 43 קְרָבָנוּ לַח' כִּכְשֵׁן בְּנֵי שְׁנֵיתוֹ תָּמִים אֶחָד לְעוֹלָה, וְכִבְשֵׁה אֶחָת בַּת
 44 שְׁנֵיתָה [תָּמִימָה] לְחַטָּאת, וְאֵיל אֶחָד [תָּמִים] לְשְׁלָמִים. הָכִי נִמְי
 45 נִימָא – וכי אף כאן, שהסמך הכתוב את החטאת לשלמים, נאמר
 46 דְּהִקְיִשוּ הַתְּנוּב – את איל השלמים לְחַטָּאת, ונלמד כֶּךָ, מִה – כשם
 47 שחַטָּאת אֵינָה נֹאכְלֵת אֵלֶּיָּא לְזִבְחֵי כְּהוֹנֵה, אָף אֵיל נְזִיר נִמְי – גם
 48 יהיה דינו שאינו נֹאכְלֵת אֵלֶּיָּא לְזִבְחֵי כְּהוֹנֵה. ודבר זה לא יתכן, שהרי
 49 שנינו במשנה (להלן), שאיל נזיר נאכל לכל אדם. וכשם שהיקש זה
 50 ושל איל נזיר לחטאת) לא ניתן להידרש, כך ההיקש של זבחי שלמי
 51 צבור לחטאת לא ניתן להידרש, ללמדנו ששלמי צבור לא יאכלו
 52 אלא לזכרי כהונה בלבד.

53 הגמרא מתרצה את קושיית אביי: מתרצה הגמרא, הָכִי הִשְׁתָּא – וכי
 54 כך נראה בעיניך עתה, שיש ללמוד מההיקש שאיל נזיר אינו נאכל
 55 אלא לזכרי כהונה, והלא הָתָּם – לענין איל נזיר, משמע מהפסוק
 56 שנאכל הוא לכל אדם, דְּכִיִּין דְּכַתְּבִיב (במדבר י ט) וְלִקַּח הַכֹּהֵן אֶת

57 הַזְּרוּעַ בְּשֻׁלְהַ מִן הָאֵיל, והיינו שהכהן אוכלו, כמו שכתוב בהמשך
 58 הפסוק (שם יב) קָדֵשׁ הוּא לַכֹּהֵן, מִכָּל־ל – משמע מזה, דְּכֹוֹלִיָּה – שאת
 59 כל שאר בשר האיל הַבְּעָלִים אֲכָלִי לִיָּה – אוכלים אותו, ואף על פי
 60 שאינם כהנים. ולפיכך אין ללמוד מההיקש שבשר איל הנזיר יאכל
 61 לזכרי כהונה בלבד.
 62 מקשה הגמרא: אמנם התבאר שלענין בשר האיל אין לומר כן
 63 ושיאכל דווקא לזכרי כהונה, אולם לענין הזרוע בשלה' שהכהן
 64 לוקח מן האיל, אין משמעות בפסוק שנאכל לכל אדם, אלא אדרבה,
 65 נאמר בפסוק שהכהן נוטלו. ואם כן לענין הזרוע הַבְּשֻׁלָה מִיָּהָ – על
 66 כל פנים נלמד מההיקש (שהוקש איל נזיר לחטאת), דְּלֹא לִיתְאָכִיל
 67 – שלא יאכל אֵלֶּיָּא לְזִבְחֵי כְּהוֹנֵה בלבד, ולא לנשיהם ולעבדיהם,
 68 ואילו במשנה (להלן) שנינו, שהמורם מאיל נזיר נאכל אף לנשי
 69 הכהנים ולעבדיהם הכנענים. מסיקה הגמרא, קָשְׁיָא – אכן קשה
 70 הדבר.

71 הגמרא מביאה אפשרות לתרץ זאת: וְאִיבְעִית אִימָא – אם תרצה
 72 תוכל ליישב זאת כך, שחטעם שהזרוע בשלה אינה נאכלת דווקא
 73 לזכרי כהונה, הוא משום ש'קָדָשִׁי' אִיכְרִי – הזרוע בשלה נקראת
 74 בתורה 'קָדֵשׁ', שנאמר (במדבר יב ט) 'קָדֵשׁ הוּא לַכֹּהֵן, אמנם 'קָדָשִׁי
 75 קְדָשִׁים' לֹא אִיכְרִי – אין התורה קוראת לזה 'קָדָשִׁי קְדָשִׁים', ומכך אנו
 76 למדים שאין להקישו לחטאת, ואין בה את כל חומר דיני החטאת,
 77 ולפיכך נאכלת לכל אדם.
 78 הגמרא מבארת לאיזה ענין הוקש איל נזיר לחטאת: מבררת הגמרא,
 79 וְאֵלֶּיָּא לְמִאי הִלְכְּתָא אִיתְקַשׁ – לאיזה ענין הוקש איל נזיר לחטאת.
 80 מבארת הגמרא, אָמַר רַבָּא, ללמדנו שֵׁאִם גִּלַּח הַנְּזִיר את שערו על
 81 אֶחָד מְשֻׁלְשָׁתָן – לאחר שהקריב אחד משלשת קרבנותיו, עולה,
 82 חטאת או שלמים, יֵצֵא יְדֵי מִצּוֹת תְּגַלַּחַת הַטְּהָרָה, אף על פי שעדיין
 83 לא הביא את שאר הקרבנות, כמבואר במשנה (נזיר מה). ודבר זה
 84 נלמד מכך שהוקשה החטאת לאיל הנזיר, ללמדנו שכשם שאם הביא
 85 את איל השלמים בלבד, יצא, כך אם הביא את החטאת [או את
 86 העולה], יצא.

משנה

87 במשניות לעיל התבאר דיני הקרבנות הנקראים 'קדשי קדשים'.
 88 מכאן ואילך יתבאר דיני הקרבנות הנקראים 'קדשים קלים'. המשנה
 89 מבארת את דיני שחיתת קרבן התודה ואיל הנזיר: קרבן הַתְּוֹדָה, וְאֵיל
 90 גְּזִיר – קרבן השלמים שמביא הנזיר כאשר גומר את ימי נזירותו
 91 בטהרה, קְדָשִׁים קָלִים הם, ואין בהם דין מעילה.
 92 המשנה מבארת את דיני הקרבת קרבנות אלו: מִקּוֹם שְׁחִיטָתָן של
 93 התודה ואיל הנזיר, הוא בְּכָל מְקוֹם בְּעֹזְרָה, וְדָמָן – דם השחיטה
 94 שהתקבל בכלי, מְעוֹן וְזִיקָה על קרנות המזבח, באופן של שְׁתֵּי
 95 מִתְּנֹת שְׁתֵּן כְּמוֹ אֲרִבְעָה מתנות. שהכהן לוקח את הדם במזרק, וזורק
 96 ממנו על קרנות המזבח מחציו ולמטה, וזריקה אחת על קרן מזרחית
 97 צפונית, וזריקה אחת על קרן מערבית דרומית, באופן שהדם יראה
 98 על ארבעת כותלי המזבח.
 99 המשנה מבארת את דיני אכילתם: וְקַרְבָּנוֹת אלו נֹאכְלִין בְּכָל הָעִיר
 100 – בכל ירושלים, והיינו לפנים מן החומה. ונאכלים הם לְכָל אָדָם –
 101 אף לזרים, וּבְכָל צוּרַת מֵאֲבָל, בין צלויים ובין מבושלים, וחמץ
 102 אכילתם הוא לְמִשְׁךָ יוֹם הַקְּרָבָתָם, וְהַלִּילָה שלאחריו עַד חֲצוֹת.
 103 קרבנות אלו, אף שבשרם נאכל לבעלים, ישנם חלקים שצריך לתיתם
 104 לכהן. המשנה מבארת את דיני אותם החלקים הניתנים לכהן:
 105 הַמְּיֹרֵם [–המפורש] מֵהֶם – מקרבן התודה ומאיל הנזיר, דינם כִּיּוֹצֵא
 106 בְּהֵן – כמו הקרבנות עצמם, ונאכלים בכל העיר, ליום ולילה. אֵלֶּיָּא
 107 שְׁהַמְּיֹרֵם מהם נֹאכְלֵת לַכֹּהֵנִים ולא לזרים, וכן נאכל לְנִשְׁיָהֶם של
 108 הכהנים, אף שאינם כהנות. וְכֵן נֹאכְלֵת לַכֹּהֲנִים של הכהנים, וְלְעַבְדֵיהֶם
 109 הכנענים.

גמרא

110 שנינו במשנה שקרבן תודה ואיל נזיר נאכלים בכל העיר. ובמדבר

1 בזמן שהיה משכן, היו נאכלים בכל מחנה ישראל. הגמרא מבארת
 2 את מקור הדין: **תָּנּוּ רַבֵּנּוּ**, נאמר בתורה (ויקרא י ד) ביום השמיני
 3 למילואים **יָאֵת הַזֶּה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמִקּוֹם**
 4 **טְהוֹרִי** וגו', **אָמַר רַבִּי נְחֻמִּית**, לשם מה הוצרך משה לצוות על אכילת
 5 חזה התנופה ושוק התרומה במקום טהור, וְכִי אֵת הַקֶּרְבָּנוֹת
 6 הַרְאִישׁוֹנִים שְׁנֵאמְרוּ קוֹרֵם לָכֵן, כגון שעירי החטאת ושיירי המנחה,
 7 **בְּמוֹמְאָה אֲכָלוּם**, והלא נאמר (ויקרא שם יב) 'קָחוּ אֵת הַמִּנְחָה וְגו'
 8 וְאֲכָלוּהָ מִצֹּט אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ'. ועונה רבי נחמיה, **אֵלֶּא מִכָּךְ שֶׁהַתּוֹרָה**
 9 **כְּתוּבָה 'בְּמִקּוֹם טְהוֹר'**, ולא 'במקום קדוש', **מִכְּלָל** – משמע מזה, שאין
 10 הכוונה למקום טהור לגמרי, אלא מקום **שֶׁהוּא טָמֵא** במקצת. והיינו
 11 שהוא **טְהוֹר מִטּוֹמְאֹת מְצוּרָע** – שאין מצורעים רשאים להיכנס שם,
 12 וְטָמֵא מִטּוֹמְאֹת יָבֹ – שְׁמוֹת לֹזְבִים לְהִיכַס לָשֵׁם. וְאִיִּהּ מִקּוֹם זֶה,
 13 זֶה מִתְּהַנֶּה יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, והיינו כל דגל, בתוך אסיפת דגלו. ובזמן
 14 בית המקדש, לפנים מחומת ירושלים. ומכאן אנו למדים, שמקום
 15 אכילתם של החזה והשוק שהורמו מקרבנות השלמים של ימי
 16 המילואים, היה בכל מחנה ישראל, והוא הדין לכל הקדשים קלים,
 17 שנאכלים בכל העיר.

18 מקשה הגמרא: מנין לרבי נחמיה לדרוש את הפסוק 'במקום טהור',
 19 לענין מחנה ישראל, שהוא טהור מטומאת מצורע, וטמא מטומאת
 20 זב. וְאִימָא – והלא יש לדרשו גם כן, שכונת הפסוק היא למקום
 21 שהוא **טְהוֹר מִטּוֹמְאֹת יָבֹ** – שאסור לזבים להיכנס לשם, וְטָמֵא
 22 **מִטּוֹמְאֹת מַת** – שְׁמוֹת לֹזְבִים מֵת לְהִיכַס לָשֵׁם, וְאִיִּהּ מִקּוֹם זֶה, זֶה
 23 מִתְּהַנֶּה לְיָוֵה בַּמִּדְבָּר, שהוא מקום חניית הלויים סביב המשכן. ובזמן
 24 בית המקדש, הוא הר הבית. ולפי דרשה זו, יהיה מותר לאכול
 25 קדשים קלים רק בהר הבית.

26 אבוי מתרץ ומבאר את דרשת רבי נחמיה: **אָמַר אַבְיִי**, הטעם שרבי
 27 נחמיה למד מדרשה זו לרבות אף מחנה ישראל לאכילת קדשים
 28 קלים, הוא משום ש**אָמַר קְרָא** (ויקרא יג) לענין שיירי המנחה שקרבה
 29 ביום השמיני למילואים, **וְאֲכַלְתֶּם אוֹתָהּ בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ**, והיינו
 30 במחנה שכינה. ומתיבתא 'אותה' אנו ממעטים שדווקא 'אותה' דהיינו
 31 את המנחה שהוקרבה במילואים, נצטוו לאכולה **בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ**, ולא
 32 **אֲחֵרֵת בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ** – אולם מנחה אחרת, כגון לחמי תודה, אין
 33 צריך לאכולה במקום קדוש, דהיינו בתוך העזרה, אלא **אֲפָקָה** –
 34 הוציאה הכתוב ממחנה שכינה ששם נבחרה לְמַחְנֵה לְיָוֵה. ואם כן
 35 אף אם לא היה כתוב 'במקום טהור', היינו יודעים שאין מנחת תודה
 36 צריכה להיאכל במחנה שכינה וובבית המקדש, בתוך העזרה. ובעת
 37 **הַדָּר פְּתִיב** – חזר הכתוב ואמר לגבי חזה התנופה ושוק התרומה
 38 'תֹאכְלוּ בְּמִקּוֹם טְהוֹר', ופסוק זה מיותר, שאם בא ללמדנו שצריך
 39 לאוכלם במקום טהור, הלא פשוט הדבר שבמקום טמא לא יאכלוהו.
 40 ואין לומר שכונת הכתוב למחנה לוייה, שהרי ידענו זאת אף בלא
 41 הפסוק 'במקום טהור', והיינו מהמיעוט 'אותה' המבואר לעיל. לפיכך
 42 צריך לפרש שהפסוק 'במקום טהור' **אֲפָקָה** – הוציאה הכתוב לְמַחְנֵה
 43 **יִשְׂרָאֵל** ללמדנו שקדשים קלים נאכלים במחנה ישראל (ובזמן בית
 44 המקדש, בכל העיר).

45 רבא מבאר טעם אחר לדרשת רבי נחמיה: **רַבָּא אָמַר**, מכך שכתוב
 46 לענין המנחה **וְאֲכַלְתֶּם אוֹתָהּ בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ**, יש לדרוש שדווקא
 47 'אותה' הוצרכו לאכול **בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ**, ולא הצריך הכתוב לאכול
 48 מנחה **אֲחֵרֵת** כגון לחמי תודה, **בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ**. ובכך **אֲפָקָה** – הוציאה
 49 כתוב לְגַמְרִי, לומר שאף מחוץ למחנה ישראל (ובזמן בית המקדש,
 50 חוץ לחומת ירושלים) מותר לאכולה. ובעת הַדָּר **פְּתִיב רַבָּא** –
 51 חזרה התורה וכתבה לגבי חזה התנופה ושוק התרומה **תֹאכְלוּ**
 52 **בְּמִקּוֹם טְהוֹר**, בכך התורה **עִיִּילָא** – הכניסה אותם לְמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל,
 53 ללמדנו שנאכלים הם בתוך מחנה ישראל, ובזמן בית המקדש בתוך
 54 חומת ירושלים.

55 מקשה הגמרא: מדוע דרש רבא שכאשר כתבה התורה 'תאכלו
 56 במקום טהור', הכוונה למחנה ישראל, וְאִימָא – והלא יתכן לדרשו
 57 באופן אחר, שבכך התורה **עִיִּילָא** – הכניסה אותם לְמַחְנֵה לְיָוֵה, ולפי
 58 דרשה זו, קדשים קלים יהיו נאכלים רק במחנה לוייה ובזמן בית

59 המקדש, בהר הבית). מתרצת הגמרא: **לְחַדָּא מְעִיִּילִין** – ממשמעות
 60 הכתוב 'במקום טהור' ניתן ללמוד לכל היותר להעלות את דין
 61 אכילתם בדרגה אחת. ומאחר שמדרשת 'אותה במקום קדוש ואין
 62 אחרת במקום קדוש', למדנו להוציאה לגמרי, שאין צריך אפילו
 63 מחנה ישראל, עתה כשכתבה התורה 'במקום טהור', אין לנו
 64 להעלותה אלא למחנה ישראל. אולם לְתַרְתִּי **לֹא מְעִיִּילִין** – אין לנו
 65 להעלותה בשתי דרגות, אף למחנה לוייה.

66 מקשה הגמרא: **אִי הָכִי ו-אם כן**, **אֲפִיקֵי נָמִי** – אף לענין דרשת
 67 'אותה במקום קדוש ואין אחרת במקום קדוש', שמייעטנו מזה שאין
 68 צריך מקום קדוש למנחת לחמי תודה, כיצד ביאר רבא שממעטים
 69 מכך לגמרי, לומר שיותר לאוכלה אף מחוץ למחנה ישראל, והלא
 70 היה לנו לומר (לחודא) **לְחַדָּא מְפָקִין** – המיעוט מוריד אותו
 71 בדרגה אחת, והיינו שאין צריך לאוכלה דווקא במחנה שכינה, ומותר
 72 אף במחנה לוייה, אך **מִתְרַתִּי לֹא מְפָקִין** – אין להורידו לגמרי, לומר
 73 שאין צריך כלל אפילו מחנה ישראל. מוסיפה הגמרא להקשות, **וְעוֹד**
 74 **טַעַם שְׁלֵא יִתְכֵן לֹמַר כְּדַבְּרֵי רַבָּא**, שמדרשת 'אותה במקום קדוש
 75 ואין אחרת במקום קדוש', ממעטים לגמרי שאין צריך אף מחנה
 76 ישראל, שהרי **לֹא תֹכַל לְאֲכֹל בְּשַׁעֲרֵיךָ וְגו'** וּבְכַרְתָּ בְּקֶרֶךְ וְצִאֲנֶךָ,
 77 וְכָל הַדְּרִיךְ אֲשֶׁר תֵּדָר וְגַבְתִּיךָ' וגו' **פְּתִיב** (ירמיה יב ט), ומבואר בפסוק
 78 זה, שאסור לאכול קדשים קלים מחוץ לחומת ירושלים, והיינו גם
 79 לחמי תודה. ואם כן לא יתכן לומר שממשמעות הפסוק 'אותה
 80 במקום קדוש' נלמד שיותר לאכול קדשים קלים אפילו מחוץ למחנה
 81 ישראל.

82 מסיקה הגמרא, **אֵלֶּא מִתּוֹרַתָּא בְּדַאבֵּי** – ברור הדבר שדרשת רבי
 83 נחמיה מתפרשת כדברי אבוי ולא כדברי רבא.

משנה

84 המשנה מבארת את דיני השלמים: קרבנות השלמים, קדשים קלים
 85 הם, ואין בהם מעילה. וּשְׁחִיטָתָן כְּשִׁירָה כְּכֹל מִקּוֹם פְּעוּרָה, וְדָמָן –
 86 דם השחיטה שהתקבל בכלי, טָעוֹן וזיקה על המזבח, באופן של שְׁתִּי
 87 מִתְּנִיזֹת שֶׁחֵן כְּמוֹ אֲרֵבַע מִתְּנוּת. שהכח לוקח את הדם במזרק, וזורק
 88 ממנו על המזבח מחציו ולמטה, וזיקה אחת על קרן מזרחית צפונית,
 89 וזריקה אחת על קרן מערבית דרומית, באופן שהדם יראה על
 90 ארבעת כותלי המזבח.

91 המשנה מבארת את דיני אכילת השלמים: וְקֶרְבָּנוֹת הַשְּׁלָמִים נֶאֱכָלִין
 92 בְּכָל הָעִיר – בכל ירושלים, לפנים מן החומה. ונאכלים הם לְכָל אֲדָם
 93 – אף לזרים, וּבְכָל צוֹרֵת מֵאֲכָל, בין צלויים ובין מבושלים, וזמן
 94 אכילתם הוא לְשֵׁנֵי יָמִים, וְלִיָּהּ אֶחָד שְׁבִינֵיהֶם, והיינו מיום
 95 שחיטתם עד שקיעת החמה של היום השני.

96 בקרבן השלמים, הבעלים אוכלים את הבשר, אך את החזה והשוק
 97 נותנים לכהן. המשנה מבארת את דיני החזה ושוק: הַמְּוֹרָם
 98 [ו-המפורש] מִהֶם – מקרבנות השלמים, והיינו החזה ושוק הניתנים
 99 לכהן, דינם הוא פְּיֻצָּא בְּהֵן – כמו הקרבנות עצמם, ונאכלים בכל
 100 העיר, בכל מאכל, לשני ימים ולילה אחד. אֵלֶּא שְׁהַמְּוֹרָם מֵהֶם נֶאֱכָל
 101 לְפָהֳנִים ולא לזרים, וכן נאכל לְנִשְׁיָהֶם של הכהנים, אף שאינן כהנות,
 102 וכן נאכל לְבָנֵיהֶם של הכהנים, וְלַעֲבָדֵיהֶם הכהעניים.

גמרא

103 שנינו במשנה שמקום שחיטתם של השלמים הוא בכל מקום בעזרה.
 104 הגמרא מבארת את המקור לזה: **תָּנּוּ רַבֵּנּוּ** בברייתא, שלשה פעמים
 105 נאמר בתורה 'אהל מועד' לענין שחיטת השלמים, א. 'אם מן הַבְּקָר
 106 הוא מקריבו וגו'. וּשְׁחַטּוּ פֶתַח אֶהֱל מוֹעֵד' וגו' (ויקרא א-ג ב). 'אם בַּשֶּׁבַע
 107 הוא מקריב את קרבנו וגו'. וּשְׁחַט אֹתוֹ לְפָנֵי אֶהֱל מוֹעֵד' וגו' (ויקרא
 108 שם ז-ח ג). 'אם עז קרבנו וגו'. וּשְׁחַט אֹתוֹ לְפָנֵי אֶהֱל מוֹעֵד' וגו' (ויקרא
 109 שם ז-ח ג). ומפסוקים אלו אנו למדים לְהַשְׁבִּיר אֵת כָּל הַרוֹחוֹת
 110 שבעזרה בְּקֶדְשִׁים קָלִים – לשחיטת קדשים קלים. והיינו שכל העזרה
 111 כשירה לשחיטת קדשים קלים, ואין צריך לשוחטם דווקא בצפון.
 112
 113

המשך מעמוד קסה

1 הברייתא דנה האם שחיטת קדשים קלים כשירה אף בצפון; מוסיפה
2 הברייתא לבאר, לאחר שלמדנו להכשיר את כל רוחות העזרה
3 לשחיטת קדשים קלים, יש ללמוד קל וְחֹמֶר לְהַכְשִׁיר גַּם אֶת הַצֶּפֶן.
4 וכך הוא הקל וחומר, וְטָה קַדְשֵׁי קַדְשִׁים שְׁלֵא הוּבָשְׂרוּ לְהִשְׁחֵט
5 בְּכֹל הַרוּחֹת שֶׁבְעִזְרָה, ואף על פי כן הוּבָשְׂרוּ לְהִשְׁחֵט בְּצֶפֶן,
6 קַדְשִׁים קָלִים שֶׁהוּבָשְׂרוּ לְהִשְׁחֵט בְּכֹל הַרוּחֹת, אֵינּוּ דִּין שֶׁהוּבָשְׂרוּ
7 לְהִשְׁחֵט בְּצֶפֶן.

8 הברייתא מביאה דעה החולקת, שלמדים דבר זה ממקום אחר: רַבִּי
9 אֱלִיעֶזֶר אָמַר, דִּין זֶה שֶׁשְׁחִיטַת קַדְשִׁים קָלִים כְּשִׁירָה בְּצֶפֶן, לֹא
10 נִלְמַד מִקַּל וְחֹמֶר, אֲלֹא מִרִיבּוּי הַפְּסוּק. שְׁלֵא נֶאֱמַר תְּקַתּוּב - אֶחָד
11 מִן הַכְּתוּבִים הַלְלוּ, אֲלֹא בְּשִׁבִיל לְהַבְשִׁיר אֶת הַצֶּפֶן לְשְׁחִיטַת קַדְשִׁים

2 קלים. והטעם שצריך לזה ריבוי מהפסוק, הוא משום שבלא הריבוי
3 היינו למדים מקל וחומר להיפך, שהצפון פסול לשחיטת קדשים
4 קלים. שְׁיָבֹוּל הֵייתִי לֹמֵר, וְהֵלֵא דִּין וְ-קַל וְחֹמֶר הוּא שְׁצֶפֶן פְּסוּל
5 לְשְׁחִיטַת קַדְשִׁים קָלִים, וְטָה קַדְשִׁים קָלִים שֶׁהוּבָשְׂרוּ לְהִשְׁחֵט בְּכֹל
6 הַרוּחֹת, אף על פי כן לֹא הוּבָשְׂרָה מִקֶּזֶם וְ-שֶׁאֵר רוּחֹת הָעִזְרָה אֲצֵל
7 קַדְשֵׁי קַדְשִׁים, שהרי קדשי קדשים אינם נשחטים בכל מקום בעזרה,
8 אלא בצפון בלבד. קַדְשֵׁי קַדְשִׁים שְׁלֵא הוּבָשְׂרוּ לְהִשְׁחֵט אֲלֹא
9 בְּצֶפֶן, אֵינּוּ דִּין שְׁלֵא הוּבָשְׂרָה מִקֶּזֶם וְ-הַצֶּפֶן, אֲצֵל קַדְשִׁים קָלִים.
10 ומקל וחומר זה היינו למדים שהצפון פסול לשחיטת קדשים קלים.
11 תְּלַמֵּד לֹמֵר - לפיכך נאמרו שלשה פסוקים אלו, דהיינו [וְשִׁחְטוּ
12 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְשִׁחְטוּ אוֹתוֹ לְפָנֵי אֹהֶל מוֹעֵד, וְשִׁחְטוּ אוֹתוֹ לְפָנֵי
13 אֹהֶל מוֹעֵד, ללמדנו ששחיטת קדשים קלים כשירה בצפון.

59 מועד, בזמן שפתח התיכל פתוח, ולא בזמן שהוא נעול.
 60 הגמרא מביאה אופן נוסף שנאמרה מימרא זו, ודין נוסף שהתבאר
 61 בה: **במערכבא מתני הכי** – בארץ ישראל היו שונים דין זה כך, **אמר**
 62 **רב יעקב בר אחא אמר רב אשי, שלמים ששחטן קודם שישפתחו**
 63 **דלתות התיכל, פסולים.** וכן במשכן, אם נשחטו קודם שישעמרו
 64 הלויים את המשכן, ולאחר שיפיקו הלויים את המשכן, פסולים
 65 משום שבזמן שלא היה המשכן בנוי, לא היה פתח אהל מועד.
 66 הגמרא דנה באלו אופנים נחשב פתח התיכל כנעול. אומרת
 67 הגמרא: **פשיטא** – דין זה פשוט הוא, שאם פתח התיכל מונח, והיינו
 68 שהדלתות סגורות, אמנם אינן נעולות, כנעול דמי – נחשב הפתח
 69 כמו נעול, ושלמים שנשחטו בזמן זה פסולים. אולם מסתפקת הגמרא,
 70 אם ילוין פרוש כנגד פתח התיכל, מאי, האם נחשב הפתח כנעול או
 71 לא.
 72 רבי זירא פושט את הספק: **אמר רבי זירא, הוא** – הילוך עצמו, אין
 73 נעשה – אין דינו אלא כפתח פתוח, מאחר ואינו נעשה אלא
 74 לצניעות.
 75 הגמרא מביאה ספק נוסף: **גזקה מאי** – אם מונח דבר גבוה (כגון תל
 76 עפר או עץ) כנגד פתח התיכל, ומפסיק בין מקום השחיטה לפתח
 77 התיכל, איך הדין באופן זה. מביאה הגמרא ראייה לפשוט ספק זה: **תא**
 78 **שמע, דתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר, שני פשפשיין – פתחים**
 79 **קטנים היו בבית החליפות, כלומר בכותל המערבי של האולם**
 80 **ושהיה בולט מרוחב התיכל חמש עשרה אמה לצפון ולדרום, הפונה**
 81 **כלפי בית החליפות** (והוא המקום שמהכותל המערבי של האולם
 82 עד כותל המערבי של העזרה, משני צידי התיכל). ואותם שני
 83 פשפשיין היו בכותל זה של האולם משני צידי התיכל. (וגובהן)
 84 [וגובהן] שמונה – והיה שם גובה שמונה אמות. ופתחים אלו נעשו
 85 כדי להכשיר את העזרה פולה, כלומר את כל שאר המקומות
 86 שבעזרה, שאינם כנגד פתח התיכל. והיינו מן האולם ולמערב, וכן מן
 87 האולם לצפון ולדרום (שהם צידי האולם), **לאבילת קדשי קדשים,**
 88 **ולשחיטת קדשים קלים,** שצריך שיהיו לפני אהל מועד. שעל ידי
 89 פתחים אלו נחשבת כל העזרה לפני אהל מועד.
 90 הגמרא מבארת כיצד ניתן לפשוט את הספק מהברייתא: ובמה
 91 ששינוי בברייתא 'וגובה שמונה, מאי לאו – האם אין הכוונה דאיכא
 92 קמיהו [גזקה] שמונה – שישנו דבר גבוה שמונה אמות (כגון תל)
 93 לפני אותם פתחים, ואף על פי כן נחשבת כל העזרה לפני אהל
 94 מועד. ומוכח מכאן שאם יש גובה כנגד הפתח, אינו נחשב נעול.
 95 דוחה הגמרא: **לא** – אין הכוונה שהיה גובה שמונה אמות לפני אותם
 96 פתחים, אלא (דנכהו נינהו) [דנכהו אינהו] שמונה – אותם פשפשיין
 97 היו גבוהים שמונה אמות, ולא היה לפניהם שום גובה. ולפיכך אין
 98 לפשוט משם את הספק בענין גובהה.
 99 הגמרא מקשה על מה שהתבאר שחלל הפשפשיין עצמם היה שמונה
 100 אמות: **מיתניב, שנינו במשנה (מדות פ"ב מ"ג), כל השעירים שהיו שם –**
 101 **בבית המקדש, היה גובהן עשרים אמה, ורוחבן עשר אמה.** וכיצד
 102 אמרה הגמרא שגובה אותם הפתחים היה שמונה אמות. מתרצת
 103 הגמרא: **פשפשיין שאני** – לענין הפשפשיין שונה הדבר, שמאחר והם
 104 פתחים קטנים ואינם משמשים לכניסה וליציאה, אלא להכשיר את
 105 העזרה, לפיכך לא היו צריכים להיות גבוהים כל כך, והיה גובהן
 106 שמונה אמות בלבד.
 107 הגמרא סוברת כעת, שהפשפשיין היו עשויים בכותל המערבי של
 108 האולם (אחד מצפון לתיכל ואחד מדרומו), ומקשה על כך. מקשה
 109 הגמרא: **והאיכא צדדין** – והלא יש את צידי האולם מצפון ומדרום
 110 (מכותל צפוני של האולם עד הכותל הצפוני של העזרה, וכן מדרום),
 111 שהם 'אחור' אותם פשפשיין, וכיצד יוכשר אותו המקום לשחיטת
 112 קדשים קלים. ובלשון הברייתא מבואר שפשפשיין אלו הכשירו את
 113 העזרה 'כולה'. מתרצת הגמרא: (דמעיל) [דפתח] לחו בקרן זיית
 114 – שהיו פתחים [עושים] את הפשפשיין בזויות של האולם, אחד
 115 בזוית צפונית מערבית, והשני בזוית דרומית מערבית. באופן
 116 שמקצתו של הפתח פונה למערב, ומקצתו לצפון (וכן לדרום).

1 התבאר בברייתא לעיל (ע"א), שנחלקו רבי אליעזר וחכמים מדיכן
 2 נלמד הדבר ששחיטת קדשים קלים כשירה אף בצפון. לדעת תנא
 3 קמא לומדים זאת מקל וחומר, ולדעת רבי אליעזר הדבר נלמד
 4 מפסוק. מבררת הגמרא: **במאי קא מיפלגי** – במה תלויה מחלוקתם.
 5 כלומר, מאחר ורבי אליעזר למד דבר זה מפסוק, מה לומר תנא קמא
 6 מאותו פסוק. משיבה הגמרא: **תנא קמא כבר, תלתא קראי בתיבי**
 7 **– שלשה פסוקים נאמרו בענין, ונדרשים הם כך. חד לגופיה – הפסוק**
 8 **הראשון שנאמר בו 'ושחטו פתח אהל מועד', נצרך הוא ללמדנו את**
 9 **עצם הדין דניבעי** – שצריך שיהיה 'פתח אהל מועד' כשגת שחיטה,
 10 וכמו שיתבאר בגמרא (להלן), שאם אין פתח אהל מועד, בעת קודם
 11 שנפתחו דלתות התיכל, או קודם שהעמידו הלויים את המשכן או
 12 לאחר שפירקוהו, השחיטה פסולה. וחד – ופסוק אחד שנאמר בו
 13 'לפני אהל מועד, נצרך להכשיר צדדין – שאם שחט בצידי העזרה,
 14 דהיינו כל רוחב העזרה שממזרח לתיכל אף שאינו כנגד הפתח,
 15 שחיטתו כשירה. שאם היה כתוב רק 'ושחטו פתח אהל מועד', היה
 16 משמע דווקא כנגד הפתח ולא בצדדים, לפיכך נאמר 'לפני אהל
 17 מועד', ללמדנו שאין השחיטה צריכה להיות דווקא כנגד הפתח. ואף
 18 כל האיר של רוחב העזרה (שאינו כנגד התיכל) בכלל זה, שהרי לא
 19 נאמר 'כנגד' אהל מועד, אלא 'לפני' אהל מועד, והיינו כל החלק
 20 המזרחי של העזרה. וחד – והפסוק הנוסף שנאמר בו 'לפני אהל
 21 מועד, נצרך לפסול צדדין – שאם שחט בצדדין צדדים של
 22 העזרה, כגון בלשכות הגבוהות בעזרה, אף על פי שתוכן קודש,
 23 השחיטה שם פסולה. שלא תאמר שכשם שהכתוב 'ושחטו פתח אהל
 24 מועד' הוא לא בדווקא (ושהרי כל העזרה כשירה), כך הכתוב 'ושחט
 25 אתו לפני אהל מועד' אינו בדווקא, ועיקר כוונת הפסוק היא שיהיה
 26 אהל מועד נטוי. לפיכך נאמר 'לפני אהל מועד', ללמדנו שדווקא
 27 בעזרה נשחטים, ולא בצידי צדדים דהיינו הלשכות. ואילו להכשיר
 28 צפון, לא איצטרך קרא – אין צריך לזה פסוק מיוחד, אלא הפסוק
 29 שמלמדנו שצדדים כשרים, קל וחומר שמלמד להכשיר גם את
 30 הצפון, כמבואר בדברי תנא קמא בברייתא לעיל (ע"א).
 31 **ורבי אליעזר כבר** ששלטת הפסוקים נדרשים כך. חד לגופיה –
 32 הפסוק 'ושחטו פתח אהל מועד', נצרך ללמדנו את עצם הדין דניבעי
 33 פתח אהל מועד. וחד – ופסוק אחד שנאמר בו 'לפני אהל מועד',
 34 נצרך להכשיר את הצפון לשחיטת קדשים קלים, ובלא הפסוק היינו
 35 ממעטים את הצפון מקל וחומר, כמבואר בברייתא לעיל (ע"א). וחד –
 36 והפסוק הנוסף שנאמר בו 'לפני אהל מועד', נצרך להכשיר את
 37 הצדדין של העזרה. ואילו לפסול צדדין (והיינו הלשכות), לא
 38 איצטרך קרא – אין צריך לזה פסוק נוסף, אלא יש ללמדו כן מאותו
 39 פסוק, שמאחר וכתוב 'לפני' אהל מועד, משמע דווקא בעזרה ולא
 40 בצידי צדדין.
 41 הגמרא מבארת את שינוי לשון הפסוקים שנאמרו בענין שחיטת
 42 השלמים. מקשה הגמרא: **מאי שנא קמא** – מדוע כאן בפסוק זה נקט
 43 הכתוב בלשון 'פתח', דבתיב (ויקרא ג א) 'ושחטו פתח אהל מועד',
 44 **ומאי שנא תהם** – ואילו בפסוקים האחרים לא הוזכר הלשון 'פתח',
 45 **דבתיב** (ויקרא שם ח יא) 'ושחט אתו לפני אהל מועד'. מתרצת הגמרא:
 46 **קא משמע לן פריב יהודה אמר שמואל** – הטעם שהתורה נקטה
 47 בפסוק הראשון בלשון 'פתח' אהל מועד, הוא כדי להשמיענו את
 48 חידושו של רב יהודה בשם שמואל. דאמר רב יהודה אמר שמואל,
 49 **שלמים ששחטן קודם שישפתחו דלתות התיכל בשחרית, פסולין.**
 50 **שנאמר** (ויקרא ג א) 'ושחטו פתח אהל מועד', ומכך שכתוב 'פתח',
 51 ללמדנו ששחיטת השלמים כשירה רק בזמן שהוא [פתח התיכל]
 52 פתוח, ולא בזמן שהוא נעול. משום שפתח היינו חלל הפתח
 53 'ודלת' היא הפותחת ונועלת [סוגרת] חלל זה]. ומאחר והפסוק
 54 מלמדנו שצריך שיהיה 'פתח' בשעת השחיטה. הכוונה שהפתח יהיה
 55 פתוח.
 56 הגמרא מביאה אמוראים נוספים הסוברים כן: **איתמר נמי, אמר מר**
 57 **עקיבא בר תמא, אמר רבי יוסי ברבי חנינא, שלמים ששחטן קודם**
 58 **שיפתחו דלתות התיכל, פסולין.** שנאמר 'ושחטו פתח אהל

1 הגמרא מנשיכה לברר כיצד הוכשרה כל העזרה על ידי
 2 הפשפשוין. מבררת הגמרא: אַחֲרֵי בֵּית הַכֹּפֶּלֶת - אותן אחת
 3 עשרה אמות שמאחורי קדש הקדשים ועד הכותל המערבי של
 4 העזרה, מֵאֵי - כיצד הוכשרו הם על ידי הפשפשוין. מבארת
 5 הגמרא: תָּא שְׁטַע, דְּאָמַר רְמִי בְּרַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹול
 6 (חלון) קָטָן הָיָה פתוח מן התא שהיה אַחֲרֵי בֵּית הַכֹּפֶּלֶת (קדש
 7 הקדשים), אל אויר העזרה לצד מערב, והיה אותו חלון גְּבוּהָ
 8 שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת, ונעשה בְּדֵי לְהַבְשִׁיר אֶת הָעֶזְרָה - והיינו את החלק
 9 שמאחורי קדש הקדשים עד הכותל המערבי של העזרה, לְאֲבִילַת
 10 קְדָשֵׁי קְדָשִׁים, וְלִשְׁחִיטַת קְדָשִׁים קְלִים. וְהָיְינוּ דְּבָתִּיב - ועל לול
 11 זה נאמר בפסוק (דברי הימים א' כ"ד) וְלִגְבֵי מִנִּין הַשּׁוֹמְרִים שֶׁהַעֲמִידוֹ
 12 בבית המקדש לכל הפתחים), אֲשֶׁנִּים לְפָנֶי בְּרַ' - שני שומרים היו
 13 עומדים לשמור באותו לול.
 14 מבררת הגמרא: מֵאֵי - מה הוא פירוש הפסוק לְפָנֶי בְּרַ'. משיבה

15 הגמרא: אָמַר רַבָּה בְּרַב שִׁילָא, הלשון 'לפר בר', הוא קָטָן דְּאָמַר
 16 - כאילו כתוב בְּלִפְנֵי בְּרַ' (חוץ), שהשומרים היו יושבים אחורי
 17 (ומחוץ) כל כותלי ההיכל וקדש הקדשים, והיינו מאחורי בית
 18 הכפורת.
 19 מצות עשה מן התורה לשלח את כל הטמאים מן המקדש, שנאמר
 20 (במדבר ה' ב') וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּקְדָּשׁ כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ וְגו'.
 21 והתבאר בתורה (ויקרא י"ט), שטמא שנכנס למקדש במזיד, חייב כרת.
 22 ואם נכנס בשוגג, חייב קרבן חטאת (ויקרא ה' ב' ז'). במשנה (שביעות יד.)
 23 מבואר, שאין טמא חייב כרת או קרבן אלא אם כן נכנס לעזרה.
 24 בסוגיא שלפנינו יתבאר על איזה מקומות במקדש חייבים משום
 25 טומאה.
 26 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, כל הטמאים שנכנסו להר הבית, אֵין
 27 חַיִּיבִין כרת (במזיד) או קרבן (בשוגג) מִשּׁוּם אִיסוּר כְּנִיסָה בַּמִּזְבֵּחַ
 28 לְמִקְדָּשׁ, אֲלָא עַל כְּנִיסָה לְתוֹךְ הַיִּקְפָּה חוֹמַת הָעֶזְרָה,